

Opgave 1

Euroland in de knel

Van een van de eurolanden zijn over 2009 de onderstaande gegevens bekend.

bruto toegevoegde waarde overheid	€ 100 miljard
staatsschuld op 31-12-2009	€ 290 miljard
omzet van de marktsector	€ 306 miljard
inkoopwaarde van de marktsector (incl. diensten van derden)	€ 160 miljard
exportwaarde goederen en diensten	€ 70 miljard
tekort lopende rekening betalingsbalans	€ 23 miljard
groei bbp ^{*)} (% t.o.v. voorafgaand jaar)	-1,2
begrotingstekort (% bbp)	13
^{*)} bruto binnenlands product	

De krimp van de economie van dit land in 2009 heeft te maken met de gevolgen van een wereldwijde recessie. Er is echter sprake van een licht herstel en voor 2010 wordt een groei van het bbp van 0,8% verwacht.

Het tekort op de lopende rekening van de betalingsbalans is onder andere ontstaan, doordat de groei van de arbeidsproductiviteit achter is gebleven bij de groei van de lonen in de marktsector.

De overheid van dit land is in grote financiële problemen gekomen. Zij heeft in het verleden het begrotingstekort lange tijd veel te laag voorgespiegeld. Zo liet de overheid aanvankelijk weten dat het begrotingstekort over 2009 zou uitkomen op 6,5% van het bbp, terwijl dat later in werkelijkheid 13% bleek te zijn. Een van de gevolgen is dat de rente waartegen de overheid van dit land kan lenen, sterk stijgt.

De staatsschuldquote (staatsschuld in % van het bbp) mag volgens het stabiliteitspact van de eurolanden maximaal 60% bedragen.

- 2p **1** Bereken op basis van de tabel de staatsschuldquote van dit land op 31-12-2009.
- 2p **2** Geef op basis van het begrip risicoaversie een verklaring voor de stijging van de rente waartegen de overheid van dit land kan lenen.
- 2p **3** Geef een verklaring voor het verband tussen de ontwikkeling van de arbeidsproductiviteit en de lonen in dit land aan de ene kant en de ontwikkeling van het saldo op de lopende rekening van dit land aan de andere kant.

De overheid van dit land vraagt de andere eurolanden om financiële hulp en belooft daarbij orde op zaken te stellen. Zij kondigt onder andere een verhoging aan van de accijns en de omzetbelasting, en maatregelen om het omvangrijke zwartgeldcircuit van het land terug te dringen.

De andere eurolanden zijn in vergadering bijeen en vragen zich af of ze de gevraagde financiële hulp moeten geven. Een land dat van hulp wil afzien, stelt dat:

- de overheid van het probleeland in het verleden heeft gekozen voor een intertemporele ruil en daarvan nu het gevolg moet accepteren en dat
- het bieden van hulp aan het probleeland zal leiden tot het ontstaan van het risico van moreel wangedrag (moral hazard).

2p **4** Beschrijf de redenering met betrekking tot de intertemporele ruil.

2p **5** Beschrijf de redenering met betrekking tot het risico van moreel wangedrag.

De oppositie in het probleeland stelt dat uitvoering van de overheidsplannen 'een ramp voor de economische groei van het land' zal blijken te zijn.

2p **6** Geef op basis van de gegeven context:

- een verklaring vóór de stelling van de oppositie en
- een verklaring tegen de stelling van de oppositie.